

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt IV. Complura ab Episcopis pronuntiata de corruptelis. Varia consilia habita ad componendos Canones de Summi Pontificis & Episcoporum auctoritate. Animaduersa de illis vocibus: Catholica, & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

1563. uebat, nihil planè laborans id emendare quod alibi ex opposito scripserat.

Dein narrationem ad rei summam redigens, narrat, fuisse confectum quoddam exemplum responsionis Birago reddendæ, in qua pax Gallix comprobabatur; sed à Lotharingo, eam edocto à Præsidibus, reprehensam, adeoque fuisse redditam ieiunam illam quam primo loco memorauimus, atque ea de re acriter conquestos in Lotharingum Gallicos Oratores fuisse: alteram postea responsionem, utpote prolixam & ambiguam, à Lotharingo alijsque improbatam. Dignum planè commiseratione infortunium: quòd cum ille tam sæpe quæ fortuito scribit fortis alex committat, fors illi propitia non sit, ut veri aliquid assequatur. Legatis numquam in mentem incidit, ut vel vnicam uoculam à Synodo proferendam curarent, quâ ea pacificatio comprobaretur; & usque adeò ab hoc non resiliuerunt ob Lotharingi dehortationes, ut ipse contra in cœtu vnicè obstrepuerit, ne Patres ægrimoniam Regis augerent, opus illud, quod necessarium fuerat, quasi voluntarium sinistre interpretati Hispani quidem, non item Lotharingus, religiosissimè refellebant quamcumque uocem, quâ indicaretur eas pactiones à Patribus excusari.

Quòd autem Suauis ceterarum omnium conditionum, quæ in re tam memorabili contigerunt, nihil se conscium ostendat, exprobare illi parcam. Etenim ubi tantum falsitatis inest, tamquam vitium connumerari non debet ignorantia. Hæc naturæ conditio est; illa vel temeritas, vel malignitas scriptionis.

C A P U T I V.

Complura ab Episcopis pronuntiata de corruptelis. Varia consilia habita ad componendos Canones de Summi Pontificis & Episcoporum auctoritate. Animaduersa de illis uocibus: Catholica, & Vniuersalis, & Sedes Apostolica.

a Extat in narratione huius cœtus inter comment. Gualt.

IN eodem conuentu die septimo^a Iunij, & pridie & postridie habito, expensi sunt Canones de corruptelis: & alia ab alijs proposita consilia, quemadmodum mos est magnæ capitum frequentiæ, ut multa noua proferat, pauca statuatur, cum illud in singulorum, hoc dumtaxat in maioris partis arbitrio situm sit. Et quoniam opinamenta magis singularia ut inopinata, ita etiam accidunt gratiora curiosis lectoribus, eorum quo pacto ea notata comperio ab ijs qui interfuere, delectum habeo.

Facchi.

2 Facchinettus, qui in quæstionibus discussis æquè doctè ac piè verba fecit, exposuit, longè à communi sensu de morum in Episcopis emendatione; sibi probatum iri, vt ipsi communi cum suis Canonis mensâ vterentur. Sed hoc si admissum non est tamquam opus præscriptum, commendatum certè fuit tamquam numeris omnibus absolutum. 1563.

Non ita acceptum est quod Martinus Cordubensis Dominicanus Dertunensis Episcopus proposuit; qui consuetis cunctis formulis eligendi summum etiam Pontificem reiectis, affirmavit, sibi optimam formam videri, quâ Episcopi suum sibi successorem eligerent, sicuti Petrus (aiebat ille) Clementem elegerat. Adèò verum est, quemadmodum apud Æthiopes vultus niger pulchrior est albo, & quibusdam animantibus cibus gratus cicuta; ita nihil esse tam vniuersè repudiatum tamquam pessimum, quod alicuius ingenio non optimum videatur.

At verò complurium plausu exceptum est quod idem Episcopus dixit, & Antonius Augustinus fusiùs confirmavit, in omnium ore primæ Ecclesiæ emendationem versari: sed quò fidus cordis interpretis oris sonus ostendatur, oportere illam præ manibus haberi, non autem oppleri domos argento, earumque parietes sumptuosè suppellectili serico, auroque contexto exornari; sed quidquid pretiosum est, ad pedes Apostolorum proijci. Ita pariter disseruit Alexander Sfortia Parmensis Antistes: in quo creditum est, fuisse ab ipsis propositum, tamquam signum pungentium dictorum, Lotharingum. Adiecit Augustinus (pro eo ac vnusquisque pronus fertur ad seuerè postulandas eas dotes, quibus ipse abundat) Episcopos omnes seuerò examini subijciendos esse, & eos, qui minus idonei conperti fuissent, deponendos.

4 Melchior Anosmedianus Episcopus Guadixensis acriùs inuectus in Episcopos Titulares, in acerbas voces prorupit, Illos arte maligni demonis, & Præsulum socordiâ in Ecclesiam inductos fuisse: non modò in posterum id prohibendum, sed iam promotos in Monasterijs ad agendam pœnitentiam includendos: deinde ne in odium incurreret alicuius, qui in eiusmodi conditione illic aderat, suavi quâdam restrictione asperitatem emollijt, eorum nonnullis, qui promererentur, Episcopatum cum Clero ac populo conferendum.

5 Hæc in paucis quibusdam libertas in vsibus præsentibus arguendis, rebusque nouis proponendis, quæ ab alijs reiectabantur, modicam tandem in Legatis molestiam pariebat, cum id in quamdam

1563.

inualidam ac perbreuem eruptionem linguæ totum abiret. Maiorem ipsis sollicitudinem incutiebant disputationes & quæstiones, quæ Synodum in æquales quasi partes diuisam, adeoque suspensam atque immotam tenebant. Quæstio, de qua maximum certamen erat, Ordinis doctrinam complectebatur, ob contrarias firmasque sententias trium amplissimarum Nationum. Galli vocem quamlibet recusabant, quæ summi Pontificis prerogatiuam supra Concilium sonaret, quæque aut Florentinum comprobarer, aut officeret Basileensi: Hispani tum de legitima Florentini firmitate, tum de prerogatiua Pontificis supra Concilia consentiebant, sed contendebant, vt apertè definiretur, Episcoporum institutionem, eorumque iurisdictionem esse iuris Diuini, tamen à Romano Pontifice dependentem: Itali ferè vniuersi, & pauci quidam etiam ex memoratis nationibus, alijsque, Præsulum frequentia ibi carentibus, sententiam magis propitiam Pontifici in singulis illis capitibus tuebantur. Viris rerum experientibus & cordatis, ad quos vnicè hoc opus dirigitur, quiq; vnicè oblectationem eruditionemque possunt ab eo decerpere, nec admirationi, nec offensionem erit, quòd ex naturali hominis conditione in rebus non omninò perspicuis opinionationes affectionibus admodum adhæreant: nec illis excidet è memoria, quamuis Synodus coniuncta cum Pontifice Deum sibi assistentem haberet, tamen vnumquemque Patrum errare de se posse, & ab animi commotione seduci; quemadmodum in elementis orbis naturalis singula tota corruptioni non subiacent, nec vnquam è statu ipsorum naturæ debito extrahi possunt, sed quæuis ipsorum pars & corruptioni obnoxia est, & motibus naturæ contrarijs. Quare mihi lubet haud dissimulanter hinc referre Concilij faciem id temporis, sicuti planè Legati eam retulerunt Borromæo, simulque contrarias nationum affectiones, quas earum singularæ ad honestatem tendere existimabant. Atque ex his sibi aduersantibus magna ex parte oriebatur repugnantia sententiarum in dogmatum quæstionibus, & consiliorum in deliberationibus legum.

614. Iunij
1563.

Itali decus ingens & emolumentum gentis suæ putabant conseruationem maiestatis & potestatis in hoc Ecclesiastico principatu, quo Italia reliquis nationibus præstat, quantum eadem ob defectum sui Regis communis, & ex se orti, ab illis superatur. Quapropter (quibusdam exceptis, qui aut magis flexanimi, aut imbecilliores, se ab exteris regi sinebant) huiusce regionis Præsules non aliò spectabant nisi ad sustinendam Sedis Apostolicæ vim ac dignitatem, cum ipsis videretur hinc æquè pendere & honorem Prouinciarum,

cix, & Ecclesiæ bonum, adeoque à se simul in eo partes proborum Italorum, proborumque Christianorum exerceri.

- 7 Hispanienses Episcopi, plerumque præstantes & Ecclesiarum amplitudine, & proventuum copiâ, & quâ familiæ, quâ doctrinæ eminentiâ, & populorum veneratione, Cardinalium præcellentem gradum ægre ferebant, quippe sibi, paucis exceptis, insperabilem; nec minus Pontificijs magistratibus, Romanisque tribunalibus se valde subijci. Hinc sibi persuadebant, summum Ecclesiæ futurum emolumentum, si Cardinalium celsitas minueretur, simulque attollerentur antiqua Episcoporum iura, redditis illis ineptis ad Episcopatus, quorum optimi ijs traduntur; unde auctoritate atque opulentiâ illi multum assurgunt; sed obstrictis, ut Romæ degant ad suas Ecclesias Titulares curandas, exercendumque Consulariorum munus apud Pontificem, ademptâ abeundi facultate, nisi ad aliquam legationem; Episcopis verò integrâ potestate restituta, sublatis personarum causarumque immunitatibus, adeoque paulò minùs quàm supremi Principes suis in Diocæses euaderent.
- 8 Galli Præfules, utpote qui minùs de iurisdictione Ecclesiastica possidebant, pro consuetudine illius Regni, regiam potestatem amplificantis, minùs etiam eam sibi subtractam à Romanis Tribunalibus sentiebant, minùsque conquerebantur, quòd Purpura Tiaræ vrbam affunderet. Sed ferè omnes animum conuertebant ad moderandam Pontificis monarchiam, ex sententia recentis Conuentus Basileensis, ab ipsis comprobati. Hoc enim pacto parum illis timenda fuissent Pontificis verita, ac indicta ab eo supplicia; cum semper ijsdem liceret ea retundere, Concilium siue conuocantibus, siue minitantibus, cui idcirco tribuebant auctoritatem supra Pontificem, & quanta sit in Ecclesia, plenissimam.
- 9 Principes, aut certe ipsorum politici ministri, plus minùsve cupiebant Episcopis suarum regionum gratificari, quorum amplitudo non eam ipsis sollicitudinem inferebat, quam Romani Pontificis celsitudo ac potestas. Huc accedebat odium, quo illi detestabantur abusus quosdam, in Aula Romana id temporis persistentes.
- 10 Iam verò, quoniam acrior est æmulatio erga maiorem propinquum in gradu, quàm erga maximum, Hispanorum postulato plures fauebant, eorum emendationem tum in prærogatiuis, tum in numero, tum in conditionibus, tum in obligationibus flagitantes: de quo à Legatis comperio in omnibus ferè litteris illius temporis Borromæum admonitum, formidantibus ne colluies cresceret. Etenim tametsi Galli id non admodum cuperent; tamen

riae
y Tricl.
III.

1563.

men verendum erat, ne ad consequendam Hispanorum opem in suis postularis, cum ipsis in eo negotio, nihil sibi noxio, fœdus inirent. Quamobrem (sicuti scribebant) aut vetare vellet Pontifex Concilium, ne illum ordinem reformaret; & ingens inde acrimonia offensioque omnium transmontanorum prævidebatur: aut ad id permittendum paratus esset; & grauis animaduertebatur causa suspicandi, ne vbi cum aperto Religionis studio misceretur ardor inuidiæ, latens vel ipsos animos vbi degit, ab extracta emendationis machina deprimeretur ea dignitas, quæ præcipuus splendor est Ecclesiæ Romanæ suorumque Pontificum; dum ipsis licet constituere Senatores, qui prærogatiuis & ornamentis longè illa antecellerent, quæ cuius terreno Principi debeantur, adeo vt summorum Regum liberi ad huiusmodi gradum aspirarent.

Sed cum eo tempore certamen feruesceret de Ordinis doctrina, ex qua erat opinio deductum iri maximi ponderis corollaria in Ecclesiastico regimine, Lotharingus ^c cupidus gloriæ quod ipse tantum litigium composuisset, & Ecclesiam quasi pacificasset, simulque consiliorum ferax; tametsi frustra paucis ante diebus digressisset nouum quoddam exemplum, sperans à se effectum iri vt id communiter exciperetur, non tamen manum retraxit: & operâ Fulcararij ^d, in pretio habitum à se tum ab Hispanis (quibuscum in quæstionibus de mansione & de Episcoporum auctoritate consenserat) & intimi Legatorum primo, nouos semper modulos conficiebat, qui postea subtilius expendebantur à delectu Theologorum, & Canones callentium, doctrinâ ac fide præstantium, qui à Legatis in consilium vocabantur. Nec superuacaneum putauerim, eos nominare. Erant itaque ^e Paulus Æmilius Verallius Archiepiscopus anti-Rossanensis, tunc verò Episcopus Caputaquensis, Castanea, Stella, supra memoratus Fulcararius, Boncompagnus, Facchinettus, Laimus, Paleottus, Laucellottus, Castellius, & Salmeron.

Nunc verò actum est de tribuenda Summo Pontifici tanta potestate, quanta inerat S. Petro. Sed in hoc postulabant Pontificij, vt explicaretur qualis erat S. Petri potestas, cum esset in comperto, hæreticos inficiari etiam in S. Petro supremam in Ecclesiâ auctoritatem. Itaque dicebant, in Pontifice esse potestatem pascendi *cunctas Christi oues*: sed vox illa *cunctas* videbatur importare sensum *distributiuum*, non *collectiuum*, vt Scholæ loquuntur, cum significet vnquamque ouem, non gregem integrum, & in vnum coëuntem. Præterea quoniam proponebatur, vt definiretur, Episcopos Apostolicæ Sedis

^c In varijs litteris Legat. ad Borrom. à 10. vique ad finem Iunij 1563.

^d Litteræ Legat. 10. Maij ad Borrom.

^e Litteræ Legat. ad Borrom. 10. Iun. 1563.

Sedis auctoritate institutos, esse legitimos, hæc etiam vox, *Apostolica Sedis*, videbatur ambigua; cum eandem aliàs vsurpassent Orientis Patriarchæ, præsertim verò qui præerant Ecclesijs, quarum Episcopus aliquis ex Apostolis institutus fuerat. Actum est de adiiciendis Canonis super Summorum Pontificum auctoritate illis verbis, *Vniuersales Ecclesiæ Pastores*, desumptis ex Concilio Lugdunensi, adeoque maioris apud Gallos auctoritatis, maximè quòd legebatur, hoc ipsum Concilium adductum à Basileensi: & loco particulæ, *Oves Christi*, cogitatum est de voce collectiua, hoc est, *gregem Domini*, quemadmodum pro locutione Innocentij IV. Pius censuerat ad Legatos scribens, atque vt exprimeretur, *Petrum accepisse à Christo plenitudinem potestatis*.

- 13) Aliud exemplar exhibuerant Præsules Galli, quo volebant absolute, vt approbarentur pro legitimis Episcopi Sedis Apostolicæ auctoritate instituti, absque restrictione, quæ solum comprobatos auctoritate Romani Pontificis complecteretur causati præsertim, huiusmodi voces magis proprias esse, cum accidat interdum Romani Pontificis mors, sed Apostolica Sedes semper viuat. Addebant, videri per solam mentionem de Romani Pontificis auctoritate excludi à conditione veri Episcopi & Timotheum, à Paulo creatum, & Polycarpum à Ioanne, & in præsentia tot Episcopos Græciæ; non tamen recusabant vt etiam definiiretur, veros esse Episcopos qui à Romano Pontifice assumuntur. Quod verò ad ipsum spectabat, volebant vt appellaretur *Rektor*, non *Ecclesiæ vniuersalis*, sed *Ecclesiæ Catholice*: quæ vox tametsi videretur idem valere, à compluribus tamen tamquam dubia repudiabatur; quando nomen *Catholici* aptum etiam est ad significandum *fidelem*, adeoque omnis Fidelium Episcopus dici quodammodo potest Episcopus Ecclesiæ Catholice: & in Latino idiomate, ex defectu articuli ab Italico vsurpati, ex particula, *Ecclesiæ Catholice*, potuisset æquè explicari Italice, *della Chiesa Cattolica* (quæ vox vi articuli *della*, significat eam esse vnicam) ac explicari, *di Chiesa Cattolica*, quod non importat præter eam Ecclesiam Catholicam, cuius Episcopus erat Romanus Pontifex, esse etiam alias. Nec eiusmodi sensum in Concilij nouum esse; etenim in quinta Synodo generali Collat. s. dum adducuntur loca quædam ex Operibus Augustini desumpta, & ab ijs, quæ ipse dixit in quodam Carthaginensi Concilio, transferuntur illinc voces quæ sequuntur: *Augustinus Episcopus Ecclesiæ Catholice dixit*. Atque ad id confirmandum notarunt, legi in S. Cypriano, cum ipse in Ecclesiæ sinum quosdam reciperet qui hæretici fuerant, non solum

1563. lum ab eo iustos esse confiteri, Cornelium esse Pastorem Ecclesie Catholicae, sed eundem hoc non contentum, voluisse ut adderetur, *id est, vniuersalis*. Vnde ille rebatur, à posteriori vocabulo auferri quamdam dubitationem prioris: idcirco attributum Romano Pontifici videri in Synodo Lugdunensi epitheton *vniuersalis*. Quod si idem vtrâque voce significaretur, ut Galli dicebant, cur eorum vtramlibet æquè non admittebant? Tamen existimabatur, posse temperamentum capi, si diceretur, *totius Ecclesie Catholicae*. Et sanè complures auctores erant, ut etiam absque addito acciperetur vox illa, quippe quæ extat in Symbolo, quæque præterea usurpatur à Summis Pontificibus in solemnibus ipsorum subscriptionibus, adeoque vbi illi voci non acquiescerent, quasi quodammodo se in his detrimentum passos faterentur. Sed contra reponebatur, plus quæri claritatis, postquam recentes hæreses conatæ sunt peruersis interpretationibus obscurare antiquæ Scripturæ Ecclesieque vocabula. Hinc verò necessitatem ortam esse, non solum nouas in Concilijs definitiones edendi, sed interdum voces Symbolo adijciendi. Ad particulam, *assumpti auctoritate Sedis Apostolicæ*, addendum proponebatur, *quæ auctoritas residet in Romano Pontifice*, & vtramque huiusmodi variationem obtineri posse ex parte Gallorum, Fulcarius non desperabat.

Dum omni studio dabatur opera, ut exemplar propositum per 14 voces cunctis acceptas conficeretur, nuntius improuisus Lotharingi ad eos delatus ipsos ab opere distraxit: A se suam illam ideam fuisse propositam Gallis Episcopis, & dum confidebat eos vniuersè illi assensuros, in pluribus repugnantiam ineluctabilem offensam fuisse: se præstò esse ad eam per se subscribendam, sed absque spe ut à Synodo comprobaretur.

Hoc nuntio spes omnis in Legatis euauit, quæ prius etiam in 15 ipsis admodum tenuis fuerat, ut vlla reperiretur ratio, quæ cunctis satisfaceret in memoratis quæstionibus de Summi Pontificis & Episcoporum auctoritate. Quamobrem in priuato ipsorum cætu mutato proposito actum est de nouo ineundo consilio; & in hanc sententiam conuenerunt, restrictiores Canones esse formandos, in quibus omitteretur quidquid ad duos illos controuersos articulos attinebat, adeò ut nihil cuiquam recusandum, sed tantummodo desiderandum aliquid appareret. Hac ratione sperandum communem Patrum consensum, qui post tam diuturnam contentionem neutri sperantes aduersarios aut ad se adductum, aut à se superatum iri, nollent à dubio clarum impediri. Ad id pariter ipsis vi-
sum

f Litteræ Legat. ad Borrom. 13. Iunii 1563.

1563.

sum est opportunum, vt antea de illo argumento statuerent, quam sermo fieret de mansionis Decreto: & cum intra biduum præfinitus ad Sessionem denuntiandam terminus elapsus esset, vt dies præscriberetur non remotior integro mense; quippe quod satius ipsis erat, pauca semel ac breuiter decernere, quam ex desiderio pariendi gigantis in perpetua sterilitate languescere. Hæc ipsorum sensa die postero duobus Purpuratis atque Oratoribus significarunt: sed Oratores collaudatâ destinatione Sessionis ad tempus propinquum, simul Præsides rogarunt ne desererent negotium concordie, tam ingenti solatio ac dignitati futurum, cum vnico momento consequi possent quod plurimorum mensium laborem compensaret. Quemadmodum euenit in Natura, vt nobiliorum formarum præparatio diuturna, inductio ad punctum temporis sit; & vniuersæ plurima ingentium effectorum diu præparantur, intra momentum producuntur.

g Litteræ Legat. ad Borrom. 14. Iun. 1563.

C A P V T V.

Agitata clam à Ferrerio cum Pontifice per Saracinellum, qui Gualterio à Secretis erat, Romam missum. Sessio præscripta idibus Iulij Mandata Pontificis, Hispanis petentibus, vt declarari sinatur, aut tollatur particula, proponentibus Legatis; & vehemens eorum repugnantia, ac præsertim Moroni, postea ab ipso Pontifice comprobata. Statuta à Cesare profectio Oeniponte Viennam, & quare. Suavis errata.

Legati scripserunt ad Borromæum, sibi certò constare, repentinam illam Lotharingi mutationem ab iracundia fuisse profectam, quòd ab ipsis vocatus non fuerat ad peculiare quoddam Consilium, pridie ab ipsis coactum, ad expendendam doctrinam ab illo propolitam. Cuius rei excusationem ad eum deferri curarunt; nimirum, cum illic iudicium esset ferendum de quodam scripto, cuius ipse auctor præcipue agnoscebatur, eius præsentiam minimè consentaneam fuisse habitam ipsius dignitati, & consiliantium libertati. Præterquam quòd cum agendum ibi esset de prærogatiua Romani Pontificis supra Concilium, haud opportunum existimatum fuerat, adesse aut ipsum aut alios, quibuscum incommodè huius argumenti quæstio haberi potuisset. Sed, vt mea fert opinio, id quod sibi certò constare Præsides crediderunt, falsum erat, quodque in Lotharingo vertebatur iracundiæ, artificium fuit.

g In prædicta epist. 13. Iun. 1563.

Pars III.

R r r

Indi

riae
v. Trid.
III.